3bis

C. B. D.

DISSERTATIO

DE

ELECTIONE IMPERATORIS ROMANO-GERMANICI,

QVAM

PRÆSIDE

VIRO AMPLISSIMO, CONSULTISSIMO atq; EXCELLENTISSIMO

DN. VLRICO OBRECHTO,

IN ALMA ARGENTORATENSIUM UNIVERSITATE HISTORIAR. PROFESSORE CELEBERRIMO,

Domino Patrono, Præceptore atque Hoſpite ſuo æternùm colendo,

Ex ejusdem Prælectionibus publicis deſumptam,

ſolenniter defendet

JOHANNES GEORGIUS GRAMBS,

Mœno-Francofurtenſis.

A. D. Menſ. Mart.

ARGENTORATI,

Literis JOH. FRIDERICI SPOOR.

ANNO M DC XCI.

C. B. D.

De

ELECTIONE IMPERATORIS ROMANO-GERMANICI.

I.

PLurimum intereſt in Republica, quomodo ad illum, qui ex omnibus unus, præcipuâ vel ſummâ cum poteſtate imperaturus eſt, civile regimen perveniat. non quod ipſa Reipublicæ forma hinc dependeat, & *diſcrimen ſummi* [i]*mperii, aut ſummo minoris, ex delatione Imperii per electi*[o]*nem aut ſucceſſionem ſit petendum*; ut exiſtimârunt, quos [H]. *Grotius de Jure Bell. & Pac. lib. 1. cap. 3. n. 10.* refutat: [n]eque quod ex duobus hiſce primariis ad imperium [p]erveniendi modis, unus in alterius opprobrium unicè [sit] commendandus. Sed quia multarum nationum [d]atumque experimentis comprobatum eſt, publicam [i]mperiorum tranquillitatem perinde vigere, vel periclitari, prout regiminis deferendi propagandive ratio, [cu]m ipſo gentium ac Rerumpublicarum habitu ſtatuque [be]ne aut ſecius, vel ex ſe convenit, vel per fundamenta[le]s Reipublicæ leges conciliatur.

A 2 II. Quod

II. Quod argumento eſt, nobiliſſimam diſciplinæ, quæ circa iſthæc verſatur, partem, exemplis, cognoſcendisque præcipuis variorum populorum inſtitutis conſtare. Electionis autem ſorte per univerſum orbem illuſtrius atque ad multiplicem profectum civilis ſcientiæ accommodatius ſpecimen occurrit nullum, quam in Imperio noſtro Romano-Germanico: præſertim ſi variæ temporum rerumque vices expendantur, per quas ad iſtam formam deventum eſt, qua hodie peragitur Imperatoris Electio. Unde pretium operæ me facturum exiſtimavi, ſi quasdam hujus generis meditationes Academicæ disquiſitioni ſubjicerem: & id quidem, non argumenti ſupra captum ætatis meæ poſiti, ſed ingenii duntaxat excolendi ſtudio propoſitoque: quod directioni Divinæ, gratiæ Superiorum, Commilitonumque favori obnixè cupio eſſe commendatum.

III. Sequar autem, ut ordo dicendis conſtet, partitionem, quam in explicanda Magiſtratuum creatione commendavit & amplexus eſt *Ariſtoteles Politicor. lib. IV. cap. 15.* ubi monet multum referre, ut in conſtitutione magiſtratuum accuratè diſtincteque cognoſcatur *I. Ex quibus creentur Magiſtratus? II. à Quibus? III. Quomodo?* His autem breviter pro inſtituti modo expeditis, illi quoque Philoſophi admonitioni locum dabo, quam curari ſtudiosè vult, *ut rectè ac cum judicio tota hæc res applicetur, ſinguliq; quibus hæc fieri queunt, modi, ſingulis Rerumpublicarum formis accommodentur.*

IV. Primus locus, ex quibus eligatur Imperator? duo complectitur; *Nationem* eligendi & *Ordinem*: Natione *Germanus* ſit oportet, ut quis ad hoc faſtigium *idoneus* exiſtimetur. In quo diſtinctè inveſtiganda

gandı eſt ratio, *tum* quâ Germaniæ Rex alius quam Germanus eligi non poteſt; *tum* quâ Romanus Imperator creari nequit, niſi qui Rex Germaniæ eligitur. Atque Germanos quidem ab alienigenarum Regum dominatu inde jam ab antiquo non immunes duntaxat, verum maximè averſos fuiſſe, reperio. Unde jam apud *Tacitum* maximo popularium applauſu, contra Italum quanquam Ann. XI. 16, 5. Germanicæ ſtirpis Principem, ſolum quod is Romæ natus eſſet, fremunt Cheruſci: *Adimi veterem Germaniæ libertatem, & Romanas opes inſurgere. Adeò neminem in iisdem terris ortum, qui principem locum impleat; niſi exploratoris Flavii progenies ſupra cunctos attollatur? Fruſtra Arminium præſcribi: cujus ſi filius hoſtili in ſolo adultus, in regnum veniſſet, poſſe extimeſci, infectum alimonio, ſervitio, cultu, omnibus externis.* Eſtque omnium deinceps ſeculorum experientia comprobatum, quod in graviſſimo conſilio ad Maximilianum II. tradit *Lazarus Svendius*: Daß das Teutſchland/ſo lang man darvon ap. Goldaſt. Gedächtniß hat / und biß in die zwey tauſend Jahr Pollitiſch. her/ ſchier vor allen andern Nationen und Völckern Reichs-Händel. dieſen ſondern Vortheil/ Gab und Gnade von GOtt Pars. 24. gehabt/ daß es ſich allewegen vor aller frembden Ge- cap. 3. §. 9. 11. & 15. walt geſchützet und erhalten hab: alſo daß es ſich niemahl durch einige frembde Nation hat regieren und beherrſchen laſſen. ꝛc.

V. De Romano autem Imperio ſatis liquidò conſtat, inde jam ab Ottone I. ejus hanc conditionem fuiſſe, ut illud nemini deferretur, nec deferatur etiamnum, niſi quem Germania ſibi Regem elegit. Magna certè tum fiducia provocarunt ad jus iſtud Proceres Germaniæ in electione Friderici I. è quibus unum producit Ligur. lib. 1. *Güntherus* ita de hac re diſſerentem:

Quodlibet arbitrium ſtatuendi Regis habemus,

Ex quo Romanum noſtrâ virtute redemtum
Hoſtibus expulſis ad nos juſtiſſimus ordo
Tranſtulit Imperium: Romani gloria regni
Nos penes eſt: quemcunq; ſibi Germania Regem
Præficit, hunc dives ſubmiſſo vertice Roma
Suſcipit, & verſo Tiberim regit ordine Rhenus.

Neque ipſos Romanos Præſules aliter ſenſiſſe complura teſtimonia illorum comprobant: imprimis Innocentii III. qui citra ambages profitetur: *ſe recognoſcere illis Principibus, jus & poteſtatem eligendi* Regem *in Imperatorem poſtmodum promovendum, ad quos de jure & antiqua conſuetudine noſcitur pertinere.* quanquam is originem juris hujus non ab Ottone demum, ſed Carolo M. repetat. Poſt hunc Gregorius X. quando de Rudolpho Habspurgico præ Ottocaro Bohemiæ Rege ad Imperium eligendo deliberabatur; *Cum in Alemannia,* inquit, *plures* Principes *& Comites habeamus, quare vellemus Sclavum ad Imperium ſublimare?*

Cap. Venerabilem. 33. X. de electione.

Siffrid. Presbyt. A.C. 1274.

VI. Objiciuntur quidem vulgo Alphonſus Caſtellanus, Richardus & Eduardus Angli, in Romanorum Imperatores electi. Sed parum exiſtimo his exemplis motum iri, qui ſtatum temporum, vel ipſum ſolummodo modum eventumque, quo quisque electus eſt, paulo diligentius expenderit. Nam Alphonſus quidem & Richardus electi ſunt turbulentiſſimo illo intervallo, quod inter Fridericum II. & Rudolphum I. interceſſit; quo quam nihil fere jure ac more probo in Republica geſtum adminiſtratumque ſit, dicere, nihil attinet, vid. *Lehmann. Chron. Spir. lib. V. cap. 95.* de electione verò ipſa operæ pretium fuerit ſcriptoris Itali atque illis temporibus coævi judicium adducere *Monachi*

ſcil.

ſcil. S. Juſtinæ Paduanæ : qui lib. III. de rebus Inſubribus & Euganeis ſcribit : *Interfecto à Friſonibus in bello* Rege *Allemanniæ Guilielmo: convenerunt Principes ad electionem more ſolito faciendam : cum igitur tractarent de Principe idoneo eligendo, humani generis inimicus ſeminavit zizania inter eos. Nam quidam Comitem* Richardum, *fratrem Regis Angliæ, Regem Allemanniæ elegerunt : alii verò vota in Regem Caſtellæ penitus tranſtulerunt :* neque obſcurum eſſe ſinunt ſcriptores illis temporibus vel coævi, vel proximi, quibus armis patriæ mos oppugnatus tum fuerit à Richardo. Annales Dominicanorum Colmarienſium : *Richardus frater Regis Angliæ donis* Regnum *obtinuit Romanum.* Fragmentum Hiſtoricum Alberto Argenti- A. C. 1257. nenſi præfixum : *Epiſcopus Colonienſis audiens Wilhelmum eſſe occiſum, ad Angliam perrexit, & inde duxit Richardum Ducem Cornubiæ, quem ipſe & Epiſcopus Moguntinenſis elegerunt in Regem, quibus dedit multam pecuniam, & cæteris Epiſcopis Alemanniæ & Nobilibus terræ. Et cum adhuc opulentus eſſet in divitiis, vehebatur per* Principes *Alemanniæ ad ſingulas civitates & oppida Imperii ſuper fluvium Rheni. Cum autem* Richardus Rex *perveniſſet usque ad Civitatem Baſileam defecit ei ſubſtantia. tunc reliquerunt eum Principes Alemanniæ ſolum, dicentes, quod eum non elegerunt propter perſonam, ſed ratione ſubſtantiæ; & dederunt ei libellum repudii, & per aliam viam reverſus eſt in regionem ſuam : cujus Regis memoria cum ſonitu periit.* Alphonſum verò neque tum, neque poſtea ab aliis quam quibus electus fuerat pro Alemanniæ vel Romanorum Rege habitum eſſe conſtat. Unde Rudolphi I. de[illegible]uò competitor fuit. Siffridus Presbyter : *Gregorius X. electionem Regis* Rudolphi *confirmavit, reprobatis nuntiis Regis Hiſpaniæ & Regis Bohemiæ.* Ita Eduardi quoque

electio

electio, ſicut inter medias turbas & per factionem eorum maximè peracta eſt, qui ne jure quidem liquido eligendi Regem Germaniæ potiebantur: ita detrectante ultro oblatum diadema Eduardo, nec eventum habuit, nec ad interruptionem moris legitimi probandam ullatenus idonea eſſe poteſt. Conſulatur de illa potiſſimum *Albertus Argentinenſis in Chron. A.C. 1348.*

VII. Validiori ratione niti videntur, qui dubitant; an expreſsâ lege unquam ſancitum ſit, ne alius quam Germanus ad hoc faſtigium evehatur? Electorem equidem Moguntinum in electione Caroli V. ad publicas Imperii Conſtitutiones provocaſſe, teſtantur *Sleidanus Commentariorum lib. 1. & Sabinus*, ſive potius, ut *Chytræi* indicio diſcimus, *Philippus Melanchthon in deſcriptione Electionis Caroli V. apud Goldaſt. Polit. Imper. Part. 1. cap. 17*, ille quidem conciſius: *Legibus noſtris & jurejurando nos arbitror impediri, ne Franciſcum eligamus, quibus cautum eſt, ne decus hoc Imperii transferatur ad exteros.* Hic plenius; *De Franciſco eligendo arbitror nos impediri noſtris legibus & jurejurando. Eſt enim diſertè conſtitutum, ne extero, ſed Germanico Principi Imperium comendetur, ne hoc tantum decus ad exteras nationes transferatur: & non modo Germania veniat in ſervitutem, ſed etiam in Italia, aut ſtatu Eccleſiæ mutatio ſequatur.* Sequitur mox: *Cum igitur conſtet, excludi Gallicum Regem conſtitutione publica, quam jurati in electione ſequimur, nihil opus eſt longâ diſputatione.* Qualibus quidem verbis ſi uſus eſt Moguntinus, rationem habet ſatis manifeſtam illorum explicatio, qui ad id reſpexiſſe illum dicunt, quod in Aurea Bulla Caroli IV. injungitur Electoribus, ut *idoneum* eligant: ſiquidem juramento Electorum aliud quidquam non legitur expreſſum. Neque

tamen

:amen hoc modo potiſſima, quæ hic ſubeſt, difficultas
:xpedita erit; niſi oſtendatur, quæ lege cautum ſit, ne
ɔro *idoneis* alienigenæ habeantur. Et omninò quidem
le Patria elegendi quicquam lege aliqua expreſſa nun-
juam fortaſſe ſtatutum eſt: *ut alius quam Germanus eligi*
el in Regem Germaniæ, vel in Imperatorem Romanum non
oſſit: Cæterùm ex eo, quod ſub Ottone I. uti ſolidiſ- *de Imper. Germ. Rom. c. 10.*
imè demonſtravit *Conringius*, Germaniæ in Imperium
Romanum jus perpetuum transſcriptum, conſtitutum-
jue adeò eſt, ne quis deinceps alius pro Imperatore
Romanorum haberetur, niſi quem Germania ſibi Re-
;em elegiſſet, vero ſimimillimum eſt, tacito conſenſu in-
aluiſſe illam, quæ hodie firmiter obtinet de Germa-
io eligendo conſuetudinem: quod non aliter putare-
ur Imperii decus conſervari Germaniæ poſſe, niſi ipſi
juoque Germaniæ, Rex Germanus proficeretur. Imò
ec ipſi traditio *Mutii Irenici*, & aliorum, ac ſic tempore
Ottonis III. Conſtitutio de Germano eligendo, lata
ſſet, aliunde videtur manaſſe, quam quia pridem opi-
iio invaluerat, circa illa demum tempora, jus elegendi
Romanum Imperatorem ad Germanos fuiſſe transla-
um: Cui quidem Albertus Argentinenſis etiam eſt
dſtipulatus, initio *Chronici* ſui ſcribens: *Principes Ger-*
ıaniæ, virtute translationis ad ipſos factæ ex morte Otto-
is Tertii Imperatoris, Richardum in Regem Romanorum
ligere debreverunt. Confutavit verò illem abundè *Con-*
ingius de Imp. Germ. Rom, *cap. 10.*

VIII. Circa ordinem eligendi requirit *Limnæus*, *l. P. II. 2. 79.*
t in Imperatorem promovendus ſit *natus ex familia il-*
ıſtri: & obſervat inſuper *Conringius*, in omnibus Ger-
ıanicis populis Reges non ex promiſcuo hominum *Annotatio ad Lampad. part. 3. cap. 4. §. 1.*

 ordine

ordine, ſed ex ſola nobilitate creatos, idque de vetuſtisſimis jam temporibus confirmat *Tacitus Germ. VII,1.* ubi de Germanis, *Reges*, inquit, *ex nobilitate; Duces ex virtute ſumunt.* Neque ſuccedenti ævo ſtirpis antiquitas & decus neglectum, vel in Rege creando infra Comitum dignitationem unquam eſt decenſum. Imò ne ad Comites quidem perventum, niſi neceſſitate Reipubl. exigente, declarant exempla rariora Wihelmi Hollandiæ, Rudolphi Habspurgi, & Adolphi Naſſoviæ, denique Guntheri Svvarzenburgi Comitum. Imprimis autem ex Wilhelmi Hollandiæ Comitis electione obſervationem licet mutuari peculiarem: Imperatorio Culmini indicens eſſe habitum. Niſi ante coronationem in equitum numerum ſolenni ritu cooptatus fuisſet, qui, cum eligeretur, armiger duntaxat erat.: quod de Wilhelmo *Joh. de Beka in Chron. p. 77.* annotavit, & *in Chron. Belg. Magn.* tranſcriptum eſt.

IX. Ad ordinem quoque elegendi pertinet, ut de *ſtirpe Regia* videamus: cujus multi rationem habendam negant, hoc ipſo, quia Electivum eſt Imperium noſtrum. Sed hi minus firmam concludendi rationem ſequuntur: cùm electivo regno id demum repugnet; ſi ſtirps regia ſibi jus vindicet in Regnum; vel in Regis ipſius arbitrio poſitum ſit, quem ſibi velit ſucceſſorem conſtituere; quomodo inter privatos quoque, patrifamilias conceditur, deficiente ſucceſſore legitimo. vel exiſtente etiam interdum illo, ſibi teſtamento legere hæredem: qualis olim Regni Francici, atq; ſub antiquis Regibus ipſius etiam Germaniæ conditio fuit: quin & in illo diviſioni inſuper locus erat, quod hæreditariis tantum Principatibus convenit: in hac ſtirps

regia

regia per varias vices aliquoties jure ſucceſſorio excuſſa, repetere tamen illud & vindicare ſubinde non deſtitit, donec extincto Friderico II. penitus collaberetur. Nam ante illum quidem usq; ad Henricum IV. integrū llud viguiſſe, teſtantur ipſi Rudolphi Suevi ſuffragatores: lum ſancire annitente Pontifice ſunt moliti, *ut Regia poteſtas nulli per hereditatem, ſicut ante fuit conſuetudo, ederet, ſed filius Regis etiamſi valde dignus per electionem bontaneam, non per ſucceſſionis lineam Rex proveniret, ſi verò non eſſet dignus Regis filius, vel ſi nollet eum populus, uem Regem vellet facere, populus haberet inpoteſtate*: quæ icet non tam legitima conſtitutio, quam ſeditioſoum hominum contra jus & fas omne, legis ferendæ oteſtate ſibi arrogantium conſpiratio fuerit · eam amen, authoritate, niſi fallor, Pontifice confirmationis, in Germania opinionem concitavit; ut centum irciter poſt id tempus annis ſub Friderico I. prorſus rederetur *id juris Romani Imperii apex ſibi tanquam ex ngulari vindicare prærogativâ: videlicet non per ſanguinis propaginem deſcendere, ſed per Principum electionem eges creare*: ut *Ottonis Franſingenſis* verba habent: quod tiam *Guntherus* carmine complexus eſt: Bruno de Bell. Sax. de Geſt. Friderici I. lib. 2. cap. 1. Ligur. lib. 1.

Regibus eſt aliis potiundi jure paterno
Certa fides, ſceptrumq; patris novus accipit heres:
Nos, quibus eſt melior libertas, jure vetuſto,
Orba ſuo quoties vacat inclyta Principe ſedes,
Quodlibet arbitrium ſtatuendi Regis habemus.

erum tamen hanc rem ad priſtinum ſtatum reducere onatus eſt Henricus VI. ut ex *Chronico Belgico Magno* & obelino *Perſona*, *Conringius* refert: & poſt ejus mortem hilippus frater ejusdem, miſſis legatis ad principes adLampad. III. 2. 6.

 Germa-

Germaniæ Andernaci creandi Regis cauſâ congregatos, *effecit ut nulla ibidem celebraretur electio: tùm propter ſui & quorundam Principum abſentiam, tum propter Regiæ generationis non deſtituendam proſapiam, tum propter juramenta Principum eidem generationi exhibita:* quod *Abbatis Urſpergenſis* teſtimonio diſcimus. Poſt Friderici II. mortem autem neminem reperio, qui ſibi jus hæreditarium ad Imperium vel Regnum Germaniæ competere aſſeruerit: niſi quod *Albertus Argentinenſis* ſcribit: *Albertum Auſtriacum, cum Papa contra Regem Franciæ illum inſtigare vellet, reſpondiſſe, ſe hoc non facturum, niſi ſibi & hæredibus ſuis regnum & Imperium confirmaretur per Sedem.* Sanè à quo tempore Imperatores ad certam formulam Capitulationis adſtringi cæperunt omne jus hæreditarium atque ſucceſſivum, pro ſe ac univerſa ſtirpe regia ſolenniter abjurant: ſicut ex *Capitulationis Carolinæ Artic. XXVII.* videri poteſt: qui in omnium ſequentium Imperatorum Capitulationes poſtea receptus eſt. Renunciavit autam Carolus juri ſucceſſorio his verbis: Und inſonderheit ſollen und wollen Wir uns auch keine *Succeſſion* oder Erbſchafft des offt ernenneten Römiſchen Reichs anmaſſen/ unterwindẽ noch in ſolcher Geſtalt unterziehen/oder darnach trachten/auf Uns ſelbſt/ Unſere Erben und Nachkommen/oder auf jemand anderſt unterſtehen zu wenden: ſondern Wir/ dergleichen Unſere Kinder/ Erben und Nachkommenden/ die gemeldeten Chur-Fürſten/ihre Nachkommen und Erben zu jederzeit bey ihrer freyen Wahl geruhiglichen bleiben/und gantz ungetränget laſſen. Quo ſicut clariſſimè demonſtratur, ſublato omni jure ſucceſſorio in Imperio noſtro, meram & liberam Electionem obtinere. Ita libertati huic Imperii mere electivi nullatenus repugnat, ſi eligentes non jure aliquo-

Chronic. in Geſt. Philip. p. 254.

Chron. pag. 111.

aliquo ſtirpi Regiæ competente, ſed Reipublicæ utilitate adducti, in eligendo Imperatore ſtirpis Imperatoriæ rationem habeant. Quin imò videntur ad hoc pro certo rerum ac temporum ſtatu, ipſa Lege Aureæ Bullæ & vi juramenti Electorii per bonam conſequentiam obligari: ſi nimirum ea rerum & Imperii temporisque conditio ſit, ut is qui ex Imperatoris defuncti Familia ſupereſt, ſine imminente periculo Reipublicæ præteriri non poſſit, vel ſolus ad tuendam Imperii ſalutem trauqullitatemq; neceſſariis viribus atque facultate ſit inſtructus: nam talem utique, juxta tenorem Aureæ Bullæ *idoneum* maximè habendum eſſe, nemo dubitaverit.

X. In *ſecunda Parte*, A quibus facienda ſit Electio? hodie nulla dubitatio ſupereſt: cùm ſatis liquidò conſtet, poſt *Aurem Bullam & Inſtrumentum Pacis Weſtphalicæ*, jus & munus iſtud competere *Octoviris Electoribus*, tribus ArchiEpiſcopis, Moguntino, Trevirenſi & Colonienſi, & quinque Principibus Secularibus, Regi Bohemiæ, Ducibus Bavariæ & Saxoniæ, Marchioni Brandenburgenſi, & Comiti Palatino Rheni. Idcirca Electores hoſce in diſceptatione maximè poſitum eſt: *quando* & *quo jure* munus iſtud iis cœperit ita proprium eſſe, ut excluſis reliquis, ſoli Germaniæ Regem & Romanum Imperatorem eligerent? Ubi, ne recenſendis aliorum ſententiis inhæreamus, obſervare licet, vetuſtiſſimos rerum Francicarum & Germanicarum Scriptores, *Electionis* nomine non tantùm uti, ad denotandam *veram Regum conſtitutionem*, quæ votis & ſuffragiis eligentium peragitur; ſed etiam *ſolennem illam declarationem* hoc vocabulo deſignare, qua, ut ipſi loqui amant, *Rex in Solio Regni ſublimatur*, populoque

 uſitatis

uſitatis inaugurationis ceremoniis exhibetur: unde illos etiam Reges *electos eſſe* dicunt, in quos ipſa Imperii vis non *electionis* propriè ita dictæ, ſed *ſucceſſionis* modo translatum eſt. Eſt autem porrò certiſſimum, in ritu hoc ſolenni celebrando potiores partes primariorum in Regno Epiſcoporum atque Officialium, inde à remotiſſima antiquitate jam fuiſſe. De Francicis Imperatoribus nihil attinet dicere: Ejus verò, qui extincto Carolingorum Imperio, primis inter Germanos Imperatoris nomen geſſit, Ottonis videlicet I. inaugurationem ita deſcribit *Witichindus lib. 2. Geſt. Saxon. pag. 16.* ut Coronationem quidem à Moguntino Archi-Epiſcopo peractam teſtetur, ſed ſimul diſertè indicet, tum Trevirenſem & Colonienſem Archi Epiſcopos ejus conſecrationis honorem ſibi vindicare conatos; tum Ottonem *à Ducibus ac cætero Magiſtratu* in ſolio collocatum fuiſſe. Ne de adminiſtratione ſolennium miniſteriorum in convivio Regio jam dicam. Licet autem præterea certò demonſtrari non poſſit, quando ad ſeptem illos Principes, qui poſtea Electores conſtituti ſunt, hæc officia Aulica & cum iis inauguratio Regia reſtricta ſit: id tamen, quod noſtro inſtituto ſatis eſt, indubia teſtimoniorum fide poteſt aſtrui, eo tempore ſolos hoſce VII. Principes dignatione iſthac jam fuiſſe inſignitos, cum ad conſtituendum per electionem Regem atque Imperatorem Romanum, cæterorum quoque Principum ſuffragia adhuc requirerentur. Quin & ex hoc ipſo, quod rudioribus ſeculis major externæ huic ſolennitati, quam ipſi propriè ita dictæ electioni authoritas tribueretur, & is demum verè Rex haberetur, qui à Principibus iſtis in regno fuiſſet ſublimatus, invaluiſſe paulatim videtur, ut, qui antea ſoli facultatem inaugurandi

habuerant,

habuerant, quem univerſi Principes elegiſſent, deinceps ſoli conſequerentur elegendi quoque Regis poteſtatem; concedentibus facilè cæteris Principibus: qui jam pluribus exemplis inducti fuerant, ut univerſum electionis ſuæ robur ab inauguratione ſeptem illorum Principum dependere exiſtimarent. Accedente præſertim traditione, artificio potiſſimùm Romanæ Curiæ diſſeminata, pridem jam ab Ottone III. fuiſſe inſtitutum, ut Imperatorem ſoli ſeptem Officiales Imperii elegerent. Mutationem autem iſtam poſt Friderici demum II. tempora contigiſſe, evidentiſſimè colligi poteſt ex *Alberto Stadenſi*, coævo Friderici ſcriptore; qui ſuis temporibus adhuc jus Electionis inter Officiales & cæteros Principes Imperii ita commune fuiſſe, ut univerſi quidem Principes ſuffragiis ſuis Regem conſtituerent, Officiales verò conſtiutum jam Principum electione, ſolenniter inaugurent, teſtatur his verbis: *Papa Gregorius insolentias Imperatoris contra Eccleſiam metuens, Principes ſuper electione alterius ſollicitavit, ſed nihil profecit: quia quidam Principum reſcripſerunt, non eſſe ſui juris Imperatorem ſubſtituere, ſed tantum electum à Principibus coronare. Electio enim ad ipſos dignoſcitur pertinere. Ex* prætaxatione *Principum, &* conſenſu *eligunt Imperatorem, Trevirenſis, Moguntinus, Colonienſis, &c.* Neq; aliter ſenſiſſe exiſtimo *Authorem Speculi Saxonici*, quem in eadem tempora refert *Conringius*, quando *lib. 3. art.* 57. ita ſcripſit: Den Käiſer keiſen des Reichs Fürſten/ beyde Pfaffen und Leyen/ die darzu dem erſten an der Zahl benant ſind/ die ſollen nicht wehlen nach ihrem Muthwillen/ wen ſie wollen/ ſondern welchen die Fürſten alle zu einem König erwehlen/ denſelben ſollen ſie auffs allererſt beym Nahmen nennen/ und keiſen. *de Orig. Jur. Germ. cap. 3.*

Quale

Quale autem in hac inauguratione ſingulorum Officialium munus circà illa tempora fuerit, declarat *Jo. de Beka in Chron. p. 78.* de Wilhelmi Hollandiæ Comitis inauguratione ſcribens: *Poſtera die, quæ eſt omnium Sanctorū feſtiva ſolennitas, univerſa multitudo Prælatorum & Principum deduxit electum* Regem *ad Baſilicā perpetuæ Virginis Mariæ,* ut ſolennem benedictionem acciperet, ſecundum ritum antiquæ conſuetudinis *quem ex tunc Colonienſis Archi Epiſcopus, Cancellarius Italiæ collocavit in ſede Majeſtatis; Archi Epiſcopus Moguntinenſis Cancellarius Germaniæ cum oleo ſanctificato dextram ejꝰ foras unxit: Archi Epiſcopus autem Trevirenſis Cancellarius Galliæ, manus illi ſuperimpoſuit. Marchio quidem Brandenburgiæ* Regis *Camerarius annulum ei tradidit: Dux autem Saxoniæ* Regis *Juſticarius donavit ipſi gladium: Dux quidem Bavariæ, Comes Palatii, ſeu dapifer dedit ipſi globum aureum.* Rex *dehinc Bohemiæ* Regis *Pincerna de conſenſu colonienſis Archi Epiſcopi coronam argenteam capiti ejus ſuperimpreſſit;* Hanc verò ſolennem benedictionem ſecundum ritum antiquæ conſuetudinis peragi ſolitam, electionis nomine denotatam fuiſſe illius ævo Scriptoribus, patet ex eo, quod *Godefridus Monachus ad Ann.* 1198. ſcripſit: *Colonienſem & Trevirenſem Archi Epiſcopos electionem* Regis *ſui juris eſſe firmaſſe.* Quod tum quidem de alio quam inaugurationis jure illos non intellexiſſe inde colligi poteſt, quia eodem tempore cæteros Principes ad conſtituendū Regem, Coloniam evocarunt. Sed & poſtea adhuc uſum iſtum loquendi obtinuiſſe ſequens locus demonſtrat ex *H. Steronis Altahenſis Annalibus ad A. C.* 1298. deſumtus: *Electores imperii Albertum Ducem Auſtriæ in Regem* Romanorum*, apud Francenfurt,*

unanimiter

unanimiter elegerunt. *Hic cùm prædeceſſorem occidiſſet*, electus fuit *Aquisgrani in Regem*. Tametſi verò, ut modo innui, ſub Friederico II. quidem nondum aliud quam conſecrandi Regis jus Officialibus competeret; illo tamen è vivis ſublato, authoritas illorum in ipſa electione, uti jam antea non exigua fuerat, ita ad excludendos reliquos, uſu & conniventia tacitoque cæterorum Principum conſenſu, magis magisque invaluit, ut qui poſt illum electionis Regiæ meminerunt, jam in ſolidum illam Septemviris hisce tranſcribere non dubitent. Inter eos autem imprimis *Martinus Polonus*, cùm in *Chron. Rom. Imp. Anno 988. & ſeqq.* ſcripſiſſet, *licet tres Ottones per ſucceſſionem generis regnaverint, poſt tamen inſtitutum fuiſſe, ut per ſeptem Officiales Imperii Imperator eligeretur*, pluribus errandi occaſionem præbuit, ut vel ab Ottone III, vel ejus tamen tempore inſtitutum fuiſſe traderent, quod *Martinus*, nulla authoris & temporis addita deſignatione, poſt Ottones tres inſtitutum ſcripſerat: quorum error à *Simone Schardio*, *Chriſtophoro Gewoldo* aliisque fruſtra propugnatus, ab *Onuphrio Panvinio*, aliisque abunde confutatus eſt: fontem verò ejus, quem dixi, indicat etiam *Cardinalis Baronius Annal. Eccleſ. Tom. X.* A.C. 996. Qui ſicut ad confutandum *Bellarminum* Gregorio V. inſtitutionem ſeptem Electorum aſſerentem, ſatis firma argumenta ſuppeditat: ita viciſſim ex *Bellarmino* facile retundi poteſt ejus jactantia: dum gloriatur, *ſeptem Electorum creatio à quonam Romano Pontifice fuerit primitus decreta, & ubi locorum, & qui electi fuerint, certo certius ex Synodalibus Actis in promtu eſſe demonſtrare, ut id tuto affirmari poſſit*. Poſtea verò explendo huic tanto hiatui ſatis habuit

de Translat. Imper. lib. II.

buit produxiſſe *decretum* Concilii *Lugdonenſis*, quo Dux Auſtriæ, Dux Bavariæ, Dux Saxonum, Dux Brabantiæ, Archi Epiſcopus Colonienſis, Arhi Epiſcopus Moguntinus, & Salsburgenſis, Electores ſunt conſtituti. Cum tamen ex Scriptoribus, quos procedit *Bellarminus*, quosque circa ipſa illa tempora Concilii Lugdonenſis vixiſſe admonet, diſcere potuiſſet, decretum hoc nunquam in Germania receptum, neque Electores in eo, recens conſtitutos, Silisburgenſem videlicet, Auſtria cum & Brabantiæ Ducem, pro Electoribus agnitos fuiſſe.

XI. Cæterum de temporibus illis, quibus ab Electione Imperatoris Romani, cæteri Principes excluſi nondum fuerant, viriſſimum eſt, quod contra *Onuphrium Pinvinium* aſſeruit *Flacius Illicryus*: *Solis Germanicis Principibus*, Pontifice, *ejusdem Legatis, ut & cæteris Italis excluſis, elegendi jus competiiſſe.* Neque exempla à *Bellarmino* producta ullo modo ad probandum contrarium valere poſſunt. Nam *Fridericum* I. quem illi ex *Urſpurgenſi* ait Henricum Filium ſuum Romani Pontificis electione Regem conſtituiſſe; *ne minimum quidem in electione jus* Pontifici *competere, conſtanter ſenſiſſe*, apparet ex *Reſponſo* ajus ad Epiſcopos apud *Guntherum in Lgurin. lib. VI.*

de Translat Imp.

Debita Pontifici *faveat reverentia: Regum*
Legibus antiquis, priſco more regatur:
Cujus ab æterno tantùm collatio Rege
Provenit: *ad* Proceres *Electio pertinet, in qua*
Præcipuam vocem Præſul *de jure vetuſto*
Moguntinus habet; paſtori prima recentis
Agrippine tuo conceditur unctio Regis.
Imperii nitidam ſummo ſacrare coronam

Pontifici

Pontifici jus eſt ; ut vero nomine poſſit
Non dator Imperii ſed confirmator haberi.

Add. *Radevic. de Geſt. Friderici I, 16.* Neque validius argumentum eſt, quo in Electione Lotharii Saxonis Legatum Apoſtolicum ſuffragium tuliſſe colligit, quod illum *Continuator Sigeberti* ſcribat *in conſultationem admiſſum*, tandemque ſubjiciat : *Lotharium omnium conſenſu electum*, ubi nemo non videt, quæ ſit inter ſuffragium & conſenſum diverſitas ; quodque inſuper hic ipſe conſenſu de iis intelligi debeat, qui eligendi jus habuerunt : quod ad exemplum Conradi etiam notandum : cujus electione quid addiderit, vel Nuncii Apoſtolici præſentia, vel populi Romani aſſenſus pronum eſt judicare. Nam Friderici quidem I. electioni, quo nomine conſilioque interfuerint Italiæ Barones, declarat *Guntherus Ligurin. lib. I.*

Nec minus ex Italis multos & gente Latina
Traxerat huc rerum miratrix fama novarum,
Concilium, Regemq́; novum, faciesq́; verendas
Aſpexiſſe Ducum, famoſaq́; nomina noſſe
Optabant, populisq́; ſuis exacta referre.

Quomodo tempore Ludovici Bavari, poſtulata Pontificis, ac ſi Electionis authoritas à Papali coronatione dependeret, retuſa ſint, cognoſci poteſt ex decretis, quæ tum publicata ſunt : apud *Freher. Script. Rer. Germ. Tom. I. p. 426.*

XII. Quod ad partem tertiam attinet, modum ſcilicet Electionis faciendæ, eſt ille tum Caroli IV. Aurea Bulla, tum exemplorum illuſtrium obſervatione uberrimè jam ab aliis deſcriptus : unde pro inſtituti

modo aliqua excerpemus. Inter cætera itaque, quæ ex diuturna obſervantia Carolus IV. in legem ſcriptam transtulit, etiam hoc eſt, quod *ex clariſſimis relationibus & traditionibus antiquorum, illud à tempore, cujus non habetur memoria per eos, qui præceſſerant, feliciter eſſe obſervatum*, notat; *ut Regis Romanorum futuri Imperatoris in civitate Francofurt celebraretur electio, idq; etiam futuris temporibus ſervari debere* declarat, *niſi impedimentum obviaret*. Neque fefellerant eum certè illi, ex quorum relationibus hoc didiciſſe ſe profitetur. Licet enim alibi etiam electorum exempla obvia eſſent: illa tamen peculiaribus cauſis atque impedimentis innixa, exiſtimare facile potuit, & invaluiſſe utique tum opinionem, ut non alibi vetuſto mori ſatisfieri poſſe crederetur, proprio exemplo edoctus eſt Carolus; cujus electioni hoc etiam nomine tum contradictum eſt, qu d non eſſet loco ſolenni peracta. Quod verò *Mutius* tradit *Ottonem III. in frequentibus Comitiis Principum decreviſſe, ut perpetuò Francofurti eligeretur Imperator;* id eodem modo, quo cætera de illa conſtitutione Ottonis omnia, confictum reor. An verò & alterum illud explodendum erit, quod alibi refert *Mutius: Guntherum Swarzeburgicum contra Carolum IV. electum, ex conſuetudine & ſtatuta lege ſex totas hebdomatas in caſtris ad Francofordiam expectaſſe hoſtem?* equidem videtur is ſecutus *Albertum Argentinenſem*, ſatis aliàs fide dignum de illis temporibus teſtem: cujus hæc ſunt de iſta re verba: *Cumq; Guntherus per ſex hebdomatas jacuiſſet in campis Francfurt, more Regio per eandem civitatē eſt receptus.* quo quidem ſi reſpexit *Mutius*, aliâ diſtinctione horum verborum uſus eſt; hoc fortaſſe modo legens: *Cumq; Guntherus*

Cap. 18. §. 5.

lib. 14. pag. 107.

lib. 25. pag. 247.

A. C. 1349.

Guntherus per ſex hebdomadas jacuiſſet in campis Francofurt more regio, per eandem civitatem eſt receptus. Sanè *Limnæus* ex Chronicis Haſſiacis idem refert. *Lechmannus* verò, *neque ante Carolum, neq; poſtea in ulla Electorum Imperatorum controverſia, hoc uſurpatum* contendit. Verùm is vel non cogitavit, vel itidem pro conficto habuit, id quod de Ruperto contra Wenceslaum electo Imperatore annotat *Author Chronici Belgici Magni* his verbis: *Rupertus electus in Regem poſt electionem ſuam in menſe Septembri juxta oppidum Francofordia tentoriis fixis in campo unà cum Principibus per ſeptimanas & dies, prout electis ad Regnum moris eſt, ſub dio moram traxit, & tandem oppidum feſtivis gaudiis intrat.* Aureæ Bullæ diſpoſitionem quod attinet, ſcribit *Hartmannus Maurus de coronat. Caroli V.* ea quæ de Electionis loco ſtatuerat Carol9 IV. contrariâ ſanctione A. C. 1363. palam iterum reſcidiſſe. & nolim quidem Mauri fidem quod hanc narrationem in dubium vocare: interim exemplis quibus Aureæ Bullæ diſpoſitionem in uſum deductam docet *Arumæus ad A. Bull. diſc. 1. th. 35.* moveor, ut exiſtimem, hanc contrariam ſanctionem vel receptam non eſſe, vel eo tantum valuiſſe, ut exceptionem legitimi impedimenti, in ipſa quoque A. B. comprehenſam ſive declararet, ſive confirmaret.

I. P. II. 1.

Chron. Spirenſ. VII. 34.

A. C. 1400.

XIII. Quæ antecedant electionem, quæque ſequantur, perſequi nihil attinet. In electione ipſa plurimùm ſine dubio momenti habet, quod *jurato* illa peragitur; idque *tum* ratione juramenti quod Electores, *tum* ratione juramenti, quod eligendus præſtat. Illud quod attinet, fatetur doctiſſimus *Conringius*, *maximè ſalutarem eſſe legem Aurea Bulla hac in re: quandoquidem* Ad Lamp. III. 2. 33.

 indicat

rium eſt, ita cùm deſtitutionis & electionis formulis permixtam cernere licet, ut hæ quidem illam penitus abſorpſerint: diſtinctam autem reapſa fuiſſe dubitari vix poteſt.

XIV. Juramentum quod ab Eligendo præſtatur, variis de *Capitulationum origine* diſputationibus atque conjecturis locum fecit: ſicut videri poteſt, apud *Carpzovium de Leg. Reg. German. cap. 1. ſect. 8.* qui tempore Conradi I. Capitulationem Cæſaream natam eſſe pronunciat. Eſt autem meo quidem judicio præclarè admodum *á Conringio* obſervatum: *cum in Germania noſtra Regum poteſtas ſemper fuerit κατὰ νόμον, ſeu legitima, non infinita, nõ ſimpliciter libera, indubiè nunquam non admiſſos eſſe Reges in certas leges: Nullo tam indicio colligi poſſe, ſigillatim illas quodam verbis diſertis expreſſas, multò minus eſſe ſcriptas, vel novatas. Per igitur eſſe veroſimile, ſi non ſemper, ſaltem ordinariè* Reges *in obſervantiam duntaxat aliquam communem legum & conſuetudinem receptarum creatos eſſe.* *Add. ad Lampad. pag. 125.* Adjicit deinde Leges Rudolpho Suevo præſcriptas, tum juramentum ab Ottone IV. præſtitum, quidque de Capitulatione in ipſa Caroli IV. Bulla Aurea ſit conſtitutum. cujus egregiè traditus, operæ pretium fuerit iſthæc pauca adjicere. Videri initio Capitulationis locum & inſtar aliquod obtinuiſſe, illas admonitiones ſolennes, quæ in Regum an Imperatorum inaugurationibus ad illos fiebant, & ad quas aliquando etiam juramento adſtrictos eos legimus. Exempla illuſtriora habemus in coronatione Ludovici Pii apud *Theganum de Geſt. Ludov. Pii cap. 6.* ubi poſtquam Pater Carolus Filium de variis ad Rempubl. regendam pertinentibus admonuiſſet, ac peculiariter

quidem

ſ debite voluntati juramentum apponere. Affirmas pro pecunia quadam juramentũ præſtari à me a debere perſona. probnefas! à tuo Roma exigis Principe, quod quilibet lixa exigere deberet ab inſtitore. A captivis hæc penes nos exiguntur.

XV. In recentioribus controverſiis, quarum hiſtoriam exhibet *Author* der Grundveſte des Heil. Röm. Reichs *part. 3. cap. 3.* & ſupplet *Balthaſar Venator in Ominoſa rerum ſerie*; diſputatum etiam conſtat: *An Capitulatio ſit pars Electionis?* Neque parum certè favet affirmantibus, quod ex *Sleidano* & *Julio Pflugio* notat *Hortlederus, id quod agunt in eligendo Imperatore Septemviri, ante ratum non haberi, quam leges in Capitulatione comprehenſas deſignatus Imperator accipiat, juramento confirmet, fidemq; det Electoribus, interpoſitâ cautione ſcripta, ab iis nullo ſe modo receſſurum.* Quo haud dubiè in Electione Leopoldina ſpectavit, quod Capitulationis formula deſtinato Imperatori exhibita eſt, ut de illa accipienda delibraret, antequam ipſa ſolennis Electio peageretur. *ap. Goldaſt in Pol. Imp*

XVI. Cæterum ſicut omnibus conſociatiationibus hoc commune eſt, notante *Grotio*, ut in iis rebus, ob quas conſociatio quæque inſtituta eſt, *pars major* nomine univerſitatis obliget ſingulos, qui ſunt in ſocietate: ita in Collegio Electorali quoque pridem antequam Carolus IV. id expreſsâ lege ſanxiſſet, obtinuit, ut is pro Imperatore haberetur, quem major pars Electorum elegiſſet. Imò antequam ad ſeptenarium numerum reſtricta eſſet facultas eligendi, in univerſis Principibus majoris partis ratio habebatur, ut ex Electione Conradi Salici apparet: in quâ cum inter duos Conrados ambige- *de J. B II. 5. 17.*

bigeretur; *ad extremum*, ut *Wipponis* verba habent, *ipſi inter ſe convenerunt quodam pacto in tam dubia re ſatis cõvenienti, ut ſi quem illorum major pars populi laudaret, alter eidem ſine mora cederet.* Eandem judicandi formam antea jam ſecutus fuerat Heribertus Archi-Epiſcopus Colonienſis, cum Ottone III. mortuo, Henricus Bavarus Imperium ambiret: is enim, referente *Dithmaro Chron. lib. 4. p. 44. Duci tunc non conſentiebat, neq; omninò denegabat, ſed quo melior & major popoli totius pars ſe inclinaret, libenter aſſenſurum pronunciabat.* Quod verò Electorale Collegium attinet, jam tum An. C. 1339. non dubitarunt Electores ipſi in Literis ſuis ad Benedictum XII. Pontificem apud *Freherum Scriptorum Germ. Tom. 1. p. 427.* aſſerere: *jure cautum, & conſuetudine, cujus contrarium memoria hominum exiſteret, rationabiliter eſſe introductum, & ſine cujusvis contradictione legitimè obſervatum: quod vacante Romano Imperio is qui elegeretur concorditer, vel à majori parte Principum Electorum, pro Rege Romanorum ab omnibus eſſet habendus.*

XVII. Quod verò hic diſputant *Interpretes Aureæ Bullæ: an jus eligendi Imperatoris Electores ut ſingulos, an verò ut univerſos ſpectet?* tum *an id, quod dictum eſt de majori parte, intelligendum ſit cum reſpectu ad univerſum collegium eligentium, an verò cum reſpectu ad concurrentes?* uti aliqui ſtatum hujus quæſtionis formant, vel ut alii: *Utrum major pars reſpectu Collegii, aut eligentium putanda ſit?* Illud utrumque ex hiſtoria præcedentium turbarum optimè puto explicari poſſe: quibus intendiſſe oculos coramque videtur Carolus, ut in poſterum ſimiles motus averteret. Potiſſimùm autem fomitem diſcordiæ inter Electores præbuerat, quod exiſtimarent

 Electore,

Electores, ſibi ut ſingulis eligendi Imperatoris jus competere, ſicut imprimis apparuit in diſcordi Electione Ludovici Bavari, & Friderici Auſtriaci; de qua notat *Albertus Argentinenſis A.C. 1314. Principes Electores non conveniſſe, ſed quemq; in ſuo exercitu, per ſe vel per ſuum procuratorem elegiſſe, & in ſuis exercitibus publicaſſe.* Idem *Henricus* quoque *Stero Altahenſis A. C. 1313.* tradit iis verbis: *Principes ad præficiendum Monarcham, cœlitùs conſtituti, contentioſè eligentes, quidem in Franckenfurt, aliqui per literas, aliqui in locis ſibi competentibus, & ſic diſcordantes in duas partes, una elegit Fridericum, altera Ludovicum.* Et quod ad definiendam alteram dubitationem pertinet, trium Imperatorum contra Carolum electorum exemplo patere potuit, quam expoſita eſſet diſſenſionibus turbisque electio, niſi talis aliqua norma præſcriberetur, quæ ipſam quoque conſultationem de Imperatore eligendo ad pauciſſimos, quam fieri poſt, competitores deduceret: quod utique præſtari hac ratione apertum eſt, ſi illi demum ſpes ad Imperium aditus relinquatur apertus, qui pluribus, totius Collegii reſpectu, ſuffragiis deſignatur: Tum enim ſi ab initio vota per plures æmulos diſtrahantur, illa, ipſo ſecundum legis præſcriptum inſtitutæ deliberationis proceſſu, non ut quidam exiſtimant, ad irritum recident, ſed ad duos competitiores reſtringentur: è quibus is in Imperiale culmen evehetur, quam jam citra ambages ullas, major pars totius Collegii Electoralis idoneum maximè pronunciaverit: ſicut factum eſt durante adhuc priſtino electionis more cum Conradus Salicus eligeretur: tum enim, *poſtquam diu certatum eſſet, quis regnare deberet; cumq;*, ut deſcribit *Wippo vit. Conrad. Salic. p. 424. Alium ætas, vel nimis immatura, vel citra*

D 2 modum

modum pervecta: alium virtus inexplorata: quosdam inſolentia cauſa manifeſta recuſaret: inter multos electi ſunt pauci: & de paucis admodum duo ſequeſtrati ſunt, in quibus examen extremum ſummorum virorum ſumma diligentia diu deliberatum, in unitatis puncto tandem quievit: poſtquam ſcilicet conveniſſet, *ut ſi quem illorum duorum major pars laudaret, alter eidem ſine mora cederet*: quod ibidem *Wippo* indicat. Add. *Buxtorff. ad Aur. B. cap. 2. theſ. 35.*

XVIII. Supereſt, ut admoneamus, quomodo hæc univerſa conſtituendi Imperatoris ratio ipſi formæ Reipublicæ noſtræ vel ex ſe conveniat; vel hactenus legibus uſuque atque ipſorum etiam Electorum prudentia ſit accommodata? Ubi licet I. certiſſimum quidem ſit, modum conſtituendi Principis à forma Reipublicæ, vel hanc ab illo per cauſalem nexum non dependere; neqve ibi electionem ſemper obtinere, ubi legibus adſtrictum, vel ſucceſſionem, ubi abſolutum regimen viget: attamen id quoque in confeſſo eſt, electionem Statui, in quo nec omnis nec abſoluta poteſtas penes Imperatorem eſt ſolum, ſed in quo libertas & poteſtas Ordinum admixta eſt Imperatoriæ Majeſtati, convenientiſſimum eſſe; *minus enim*, ut cum *Lipſio* loquar, *ſervilis eſt hæc ſpecies*, & *quæ Taciti* verba ſunt: *loco libertatis erit, quod eligi incepimus.* quod *Guntherus* etiam confirmat verbis ſuperius adductis.

1. Pol. 4. 13.
1. Hiſt. 16. 2.

Nos quibus eſt melior libertas, jure vetuſto
Quodlibet arbitrium ſtatuendi Regis habemus.

II. putat

I. Putat *Bodinus de Rep: VI,5.* inter præcipua incommoda Electionis etiam iſtud eſſe, quod neceſſe ſit aut peregrinum Regem creari, aut Civem: ſi peregrinus creetur, maxima regno pericula imminere: ſin civibus pateat aditus, impudentiſſimum ac ferociſſimum quemque per fas & nefas principatum ambiturum: ſi plures æquâ poteſtate & gratia valeant, populum in factiones diſtracturos eſſe. At in Germania noſtra utrumque periculum arcet mos patrius: dum & exteros excludit ab Imperiali faſtigio; & è civibus non niſi ex illuſtri ſtirpe natos, nec hos quidem aliter, quam ſi majori Electorum parti idonei videantur, admittit III. eademque ratione, qua non niſi illuſtri ſtirpe genitus ad Imperium admittitur, illud etiam, quod electioni adscribit *Bodinus*, incommodum avertitur: quod nimirum, qui ex humili & obſcuro loco nati ſunt, ſi ad Imperium provehantur, animos attollant, & tyrannidem crudelius exerceant, quam qui regali ſanguine ſunt creti. quanquam huic ſuſpicioni, & illa *Guntheri* valide reponi poſſint, ex *Ligurin lib. I.*

Nam quod ſumma probos mutare potentia mores
Dicitur, ex alia ſumtum magis æſtimo causâ:
Si quis forte ſibi perverſæ conſcius artis,
Ingeniiq; mali, tacitus captator honoris
Tempore diſſimulat: cum quod cupiebat adeptus
In vitium moresq; redit; mutaſſe videntur;
Immeritiq; hominem violaſſe putantur honores,
Quos magis ille malo corrumpit & inquinat uſu.

V. Exiſtimat idem *Bodinus* Electivum Regem, ſi Regnum penitus in patrimonium ſuum redigere nequeat, attamen ſibi ex domo ſucceſſorem ereptis optima-

tum ſuffragiis deſignaturum. Verùm hoc ne facere Imperator Germanicus poſſit, *Capitulatione*, cujus formulam ſupra exhibuimus, ſatis prohibetur. V. Sicut & adverſus illud, quod graviſſimum in omni aliàs Regno electivo periculum eſt, ut in incerto vagabunda electio varii generis turbas cruentiſſimosque motus excitet, Electorum prudentiâ egregiam cautionem medelamque adhibitam, dum in eligendo Imperatore pridem ſtirpis Regiæ rationem habere conſueverunt, evidentiſſimis gravisſimisque rationibus *Conringius* jam demonſtravit. VI. Quemadmodum *Bodinus* ipſe fatetur, magno Germaniæ commodo eligendi Imperatoris facultatem à pluribus ad pauciores eſſe translatam reſtrictamque. Ita quod VII. Diſſenſui tamen inter hos locum eſſe ait, ad bellum facile erupturo: illi, ſtabilito per Auream Bullam jure majoris partis, obviam ſatis felici ſucceſſu itum eſt; niſi quatenus inſtituto per Tabulas pacis Weſtphalicæ, Octavo Electoratu, paribus ſuffragiis, adeoque diſſenſui forte non adeò facile explicabili via eſt aperta. IIX. Corruptelis verò varii generis, ſanctitas juramenti Electorii obicem ponit. IX. Interregni verò pericula conſtitutus Aureâ Bullâ Vicariatus, & electionis peragendæ tempus arctioribus limitibus circumſcriptum prohibet. Perinde uti X. Capitulationibus Cæſareis ſatis abundeque proſpectum eſt, ne, quod itidem inter incommoda Electitii ſtatus refert *Bodinus*, Imperator vel res Imperii ſegniter curet; vel pro lubitu Imperio ſua commoda ſubtrahat; vel denique ipſas Imperii provincias alienet. Quæ adverſus *Barclajum* etiam aliosque, qui electionem Germanicam vel traducunt, vel animoſius impu-

Ad Lamp. part. 3. c. 2. §. 4. p. 111.

Argen. lib. 1.

impugnant, eo valere poterunt, ut hinc perſpiciant: ſicut non quævis electio omnium populorum ingeniis, vel cuivis regiminis formæ convenit; ita poſſe tamen electionem ad certe alicujus Gentis Reipublicæve habitum ſtatumque legibus & cauttonibus attemperari accommodarique, ut non minorem illi in tuenda publicâ ſalute tranquillitateque uſum, quam aliis nationibus Regnisve ſucceſſio, præſtat.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

FINIS.